

הכנסת העשרים וחמש

יוזמים : חברי הכנסת
גלעד קריב
דבי ביטון
נעמה לזימי
שלום דנינו
ולדימיר בליאק
זאב אלקין
מתן כהנא

מצטרפים : חברי הכנסת
שרן מרים השכל
מיכאל מרדכי ביטון

פ/25/4091

הצעת חוק הנצחת זכרם וגבורתם של נופלי ושורדי מלחמת עוטף ישראל, התשפ"ד–2023

פרק א': מטרת החוק

- מטרות
1. מטרתו של חוק זה להנציח את זכרם וגבורתם של משרתי כוחות הביטחון וההצלה ואזרחים שפעלו במלחמת עוטף ישראל שהחלה בכ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) במתקפת הפתע הרצחנית של ארגוני טרור על מדינת ישראל ככלל ועל הנגב המערבי בפרט, ולהנחיל לדורות את גבורתם, פועלם ומורשתם של הנופלים והשורדים.
- יישום המטרות
2. מטרתו של חוק זה ייושמו בדרך של קיום יום זיכרון ופעילויות חינוכיות-ערכיות, מתן מלגות ומתן תמיכות למוסדות ציבור הפועלים להגשמת מטרות חוק זה והכול לפי הוראות החוק.

פרק ב': המועצה הציבורית

- מועצה ציבורית
3. (א) ראש הממשלה ימנה מועצה ציבורית להנצחת זכרם וגבורתם של הנופלים במלחמת עוטף ישראל ושל שורדיה (בחוק זה – המועצה); המועצה תהיה בת אחד עשר חברים, ואלה הם:

(1) עובד משרד ראש הממשלה על פי המלצת ראש הממשלה;

(2) עובד אגף משפחות והנצחה במשרד הביטחון, לפי המלצת שר הביטחון;

(3) עובד משרד החינוך, העוסק בתחום מתחומי הפעילות של המרכז, שימונה לפי המלצת שר החינוך;

(4) עובד צה"ל לפי המלצת שר הביטחון;

(5) עובד משטרת ישראל, לפי המלצת השר לביטחון לאומי;

(6) שלושה נציגי ציבור, שאינם עובדי המדינה, שהם בעלי רקע באחד או יותר מהתחומים האלה: היסטוריה, חינוך וידיעת הארץ, ביטחון, רצח עם ושואה;

(7) שלושה נציגי משפחות שכולות, ככל הניתן מקרב משפחות שיקיריהן נפלו או נרצחו במלחמת עוטף ישראל.

(ב) לאימונה לחבר המועצה מי שהורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר המועצה או מי שהוגשו נגדו כתב אישום או קובלנה משמעתית בעבירה כאמור.

(ג) המועצה באישור ראש הממשלה, תמנה מבין חבריה את יושב ראש המועצה ואת ממלא מקומו הקבוע.

תפקידי המועצה 4. תפקידי המועצה – הציבורית

(1) לייעץ לראש הממשלה בכל הנוגע ליישום חוק זה ולעקוב אחר ביצועו;

(2) להמליץ לראש הממשלה על מדיניות ויעדים לשם השגת מטרות חוק זה;

(3) להכין הצעת תקציב שנתי להפעלת החוק כאמור בסעיף 14(א), ולהגישה לאישור ראש הממשלה ושר האוצר;

(4) לייעץ לראש הממשלה לעניין קביעת מבחנים לתמיכה במוסדות ציבור, כאמור בסעיף 3א לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985¹ (בחוק זה – חוק יסודות התקציב), לשם קידום מטרותיו של חוק זה, בין השאר בעניינים אלה:

¹ ס"ח תשמ"ה, עמ' 60.

(א) פעילויות הנצחה לרבות הקמת מרכז הנצחה, מוזיאון, ספריה, ויד זיכרון;

(ב) קיום פעולות חינוכיות-ערכיות לרבות הצעת תוכניות לימודים, קיום השתלמויות למורים ולמדריכים ועריכת סיורים בנושאי זיכרון הנופלים והשורדים וההיסטוריה של עם ישראל.

(ג) שימור, שחזור והצגה של מוצגים, עדויות ומסמכים הקשורים למלחמת עוטף ישראל, באמצעות מאגר פתוח לציבור.

סדרי עבודת המועצה

5.

(א) המועצה הציבורית תתכנס פעמיים בשנה לפחות, וכן לפי דרישה של לפחות מחצית מחבריה.

(ב) יושב ראש המועצה ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדיהן, מקומן וסדר יומן.

(ג) המניין החוקי בישיבות המועצה הוא מחצית מחבריה המכהנים ובהם יושב ראש המועצה או ממלא מקומו הקבוע.

(ד) המועצה תקבע את סדרי עבודתה ונהליה, ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.

תקופת כהונה של חבר המועצה

6.

תקופת כהונתו של חבר המועצה תהיה שלוש שנים, ורשאי ראש הממשלה להאריך את תקופת כהונתו לתקופת כהונה נוספת, ובלבד שלא יכהן יותר משתי תקופות כהונה רצופות.

הפסקת כהונה לפני תום תקופת הכהונה

7.

(א) חבר המועצה יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו, בהתקיים אחד מאלה:

(1) הוא התפטר במסירת כתב התפטרות לראש הממשלה;

(2) הוא חדל להיות עובד המשרד הממשלתי או עובד או חבר הגוף שאותו הוא מייצג במועצה, ואם הוא נציג ציבור – הוא נתמנה לעובד המדינה.

(ב) התקיימה נסיבה מהנסיבות כמפורט להלן לגבי חבר המועצה, יעבירו ראש הממשלה מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה ובסמוך למועד התקיימות הנסיבה, בהודעה בכתב:

(1) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו;

(2) הוא הורשע בעבירה פלילית או בעבירת משמעת שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי לכהן כחבר המועצה, או הוגש נגדו כתב אישום או קובלנה בעבירה כאמור;

(3) חדל להתקיים בו תנאי מהתנאים הדרושים למינויו מלכהן כחבר המועצה.

(ג) ראש הממשלה, בהתייעצות עם יושב ראש המועצה, רשאי להעביר את חבר המועצה מכהונתו לפני תום תקופת הכהונה אם חבר המועצה נעדר בלא סיבה מוצדקת משלוש ישיבות רצופות של המועצה.

(ד) ראש הממשלה לא יפסיק כהונתו של חבר המועצה לפי סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) אלא לאחר שנתן לו הזדמנות לטעון טענותיו לעניין זה.

(ה) הפסיק חבר המועצה לכהן לפי הוראות סעיף זה, יפעל ראש הממשלה, בהתאם להוראות סעיף 3, למינוי חבר אחר במקומו, בהקדם האפשרי.

(א) בסעיף זה – 8. ניגוד עניינים

”בן משפחה” – בן זוג, הורה, הורה הורה, בן או בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד או דודה וילדיהם, חם, חמות, נכד או נכדה, לרבות קרוב כאמור שהוא שלוב;

”בעל עניין” – כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ”ח-1968²;

”טיפול” – לרבות קבלת החלטה, העלאת נושא לדיון, נוכחות בדיון, השתתפות בדיון או בהצבעה, או עיסוק בנושא מחוץ לדיון;

”ניגוד עניינים”, של חבר המועצה – ניגוד עניינים בין מילוי תפקידו במועצה לבין עניין אישי או תפקיד אחר, שלו או של קרובו;

”קרוב”, של חבר המועצה – כל אחד מאלה:

(1) בן משפחה של חבר המועצה;

(2) אדם שלחבר המועצה יש עניין במצבו הכלכלי;

(3) תאגיד שחבר המועצה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם בעלי עניין בו;

(4) גוף שחבר המועצה, בן משפחתו או אדם כאמור בפסקה (2) הם מנהלים או עובדים אחראים בו.

² ס”ח התשכ”ח, עמ’ 234.

(ב) לא ימונה לחבר המועצה ולא יכהן כחבר כאמור מי שבשל כהונתו יימצא, באופן תדיר, במצב של ניגוד עניינים אשר ימנע ממנו למלא את עיקר תפקידו במועצה.

(ג) חבר המועצה לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שהטיפול בו יגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים.

(ד) נודע לחבר המועצה כי הוא עלול להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), יודיע על כך בהקדם האפשרי ליושב ראש המועצה; היה חבר המועצה האמור היושב ראש – יודיע על כך לראש הממשלה.

תוקף פעולות 9. קיום המועצה הציבורית, סמכויותיה ותוקף החלטותיה ופעולותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו.

גמול והחזר הוצאות 10. חבר המועצה שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתקצב או עובד גוף נתמך, יהיה זכאי לתשלום בעד השתתפות בישיבות המועצה, בהתאם להוראות של החשב הכללי במשרד האוצר החלות לעניין חברי מועצה בתאגידים; בסעיף זה, "עובד המדינה", "עובד גוף מתקצב" ו"עובד גוף נתמך" – כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב.

החלת דינים 11. חברי המועצה שאינם עובדי המדינה, דינם, בפעולתם כחברי המועצה, כדין עובדי המדינה, לעניין חיקוקים אלה ולעניין פעולותיהם במועצה:

(1) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979³;

(2) חוק העונשין, התשל"ז-1977⁴ – ההוראות הנוגעות לעובדי הציבור;

(3) חוק שירות הציבור (הגבלות לאחר פרישה), התשכ"ט-1969⁵;

(4) חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959⁶ – ההוראות הנוגעות לכלל עובדי המדינה;

(5) פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971⁷ – ההוראות הנוגעות לתעודת עובד הציבור.

פרק ג': יום זיכרון למלחמת עוטף ישראל

³ ס"ח התש"ס, עמ' 86.

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

⁵ ס"ח התשכ"ט, עמ' 144.

⁶ ס"ח התשי"ט, עמ' 190.

⁷ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 18, עמ' 421.

יום זיכרון למלחמת 12. (א) אחת לשנה, ביום 7 באוקטובר יקוימו אירועי זיכרון להנצחת זכרם
עוטף ישראל וגבורתם של הנופלים במלחמת עוטף ישראל ושורדיה; ביום זה –

(1) יתקיימו טקסי זיכרון ממלכתיים;

(2) במחנות צה"ל ובבתי הספר יוקדש זמן ללימוד מאורעות המתקפה
והמלחמה ושל זכרם וגבורתם של הנופלים והשורדים.

(ב) חל יום 7 באוקטובר ביום חג, מנוחה או שבתון, ביום זיכרון או ציון
ממלכתי או ביום שלפני אחד הימים כאמור, יקוימו, פעילויות ההנצחה ביום
חמישי שאחריו.

פרק ד': מלגות

מלגות 13. משרד החינוך יקצה מלגות לימודים במסגרת חלוקת מלגות על ידי המשרד,
לצורך מחקר בנושאים הקשורים למלחמת עוטף ישראל בתחומי היסטוריה,
עם ישראל, לימודי ביטחון, חברה ופוליטיקה ישראלית לפי כללים שיקבע שר
החינוך.

פרק ה': תקציב ותמיכות

תקציב ותמיכות 14. (א) השתתפות אוצר המדינה בהפעלתו של חוק זה, לרבות תקציב המלגות
לפי סעיף 13 והתקציב לתמיכה במוסדות ציבור לפי סעיף קטן (ג), תיקבע
בחוק התקציב השנתי כמשמעותו בחוק יסודות התקציב.

(ב) המועצה תכין הצעת תקציב שנתי להשתתפות אוצר המדינה כאמור
בסעיף קטן (א), ותגישה לראש הממשלה ולשר האוצר; ראש הממשלה ושר
האוצר יאשרו את הצעת התקציב כפי שהציעה המועצה או בשינויים שימצאו
לנכון, ויביאו את הצעת התקציב המאושרת לפני הממשלה במסגרת הדיונים
על חוק התקציב השנתי.

(ג) מתן תמיכות לפי חוק זה ייעשה על פי מבחנים לתמיכה במוסדות ציבור
כאמור בסעיף 4(3) שיקבע ראש הממשלה לאחר התייעצות עם המועצה ורק
למוסד שעיקר פעילותו היא אחת מהפעולות המנויות בפסקאות (3)(א), (3)(ג)
או (3)(ד) בסעיף 4.

פרק ו': שונות

ביצוע ותקנות 15. ראש הממשלה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, בהתייעצות עם המועצה,
להתקין תקנות לביצועו, לרבות בעניין סדרי עבודת המועצה.

- תחילה ותחולה 16. (א) עד תום ארבעה חודשים מיום פרסומו של חוק זה ימנה ראש הממשלה את המועצה לפי סעיף 3.
- (ב) תחילתם של סעיפים 4 עד 11 מיום מינוי המועצה כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) סעיפים 13 ו-14 יחולו החל בשנת הכספים 2025.

דברי הסבר

ביום כ"ב בתשרי התשפ"ד (7 באוקטובר 2023) פתח ארגון הטרור חמאס במתקפה אכזרית, רצחנית וחסרת תקדים על הנגב המערבי. המתקפה, שהתרחשה במהלך חגיגות שמחת תורה של מדינת ישראל ובעקבותיה פרצה מלחמת עוטף ישראל, גבתה את חייהם של אלפי בני אדם וגרמה לפציעתם של אלפים נוספים.

המתקפה הייתה אירוע טראומטי עבור מדינת ישראל, האזור והעולם כולו. היא עוררה זעם ותסכול בקרב הציבור הישראלי, והעלתה את הצורך בשמירת זיכרון האירועים לטובת הדורות הבאים. כחודש לאחר פרוץ המלחמה כבר החלו לפעול יוזמות כמו יוזמת החוג להיסטוריה של אוניברסיטת תל-אביב לאיסוף של עדויות הניצולים והנספים.

הצעת חוק זו מבקשת להנציח את זכרם וגבורתם של הנופלים והשורדים של מלחמת עוטף ישראל ולקדם את שימור זיכרון המלחמה והמתקפה על הנגב המערבי וזאת באמצעות הכרזה על ה-7 באוקטובר כיום זיכרון ממלכתי שיצוין בטקסי זיכרון ממלכתיים ובהקדשת זמן ללימוד על האירועים בבתי הספר ובמחנות צה"ל.

בנוסף, מוצע למנות מועצה ציבורית שתייעץ לראש הממשלה על תמיכה במוסדות ציבור שיפעלו לקידום פעולות הנצחה שונות – ובכלל זה: הקמת מרכז הנצחה, מוזיאון ספריה ויד זיכרון שתשמש כמקום בו בני משפחות הנופלים והציבור הרחב יוכלו להתכנס, להנציח את זכר הקורבנות ולספר את סיפוריהם; קיום אירועי זיכרון ופעילויות חינוכיות-ערכיות לזכרם של הנופלים והשורדים; שימור ואיסוף מוצגים, מסמכים ועדויות הקשורים למלחמת עוטף ישראל והצגתם במאגר פתוח לציבור באופן שיאפשר לציבור ללמוד באמצעותו על האירועים ולהבין את השלכות שלהם.

עוד מוצע, כי משרד החינוך יקדם את המחקר על מלחמת עוטף ישראל באמצעות חלוקת מלגות למחקר שיסייע להבין את הגורמים למתקפת ה-7 באוקטובר, את השלכות המתקפה והמלחמה ויעסוק גם בדרכים למניעת אירועים דומים בעתיד.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים
והונחה על שולחן הכנסת ביום
י"ד בכסלו התשפ"ד (27.11.2023)